

Cancelari'a Redactiunii :
Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinti'a Redactorului :
Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.
Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunei“
Articoli tramsi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Miercuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a demineti'a.

Pretiul de Prenumeratune :
Pro trei lune . . . . . 4 fl. v. a.
Pro siese lune . . . . . 7 fl. 50 le.
Pro anulu intregu . . . . . 15 fl.

Pentru Romania :
4 galb. pro anu, — 2 galb. pro $\frac{1}{2}$
de anu, — si 1 galb. pro $\frac{1}{4}$ de anu.
Pentru Insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiecare publica-
tione separat. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu exempliaru costa 10 cr.

Pest'a, 3 15. fanru, 1868.

Diet'a Ungariei incuiintiase ministrului de finanțe a lui tierei a potè contrage unu imprumutu de statu in suma de 60 milione florini (150 mil. franci) cu scopu de a se intrebuinta pentru construerea de căli ferate spre innaintarea mediulocelor de comunicatiune si prin urmare spre innaintarea comerciului. D. ministru Lonyai așa lase că banii sunt in prisoștia in piati'a europeana, ecea ce se credeă, pentru că se scică, totolata a-lause dsa că impregiurările nu curen lu ar potè fi mai favorable pentru imprumutulu ungurescu, decât precandu ceruse incuiintarea dietei, — era se credeă, — in fine descoperi dsa cu ostentatiune că societatea, carea stă gata a da banii, accepta numai incuiintarea, celelalte sunt treb'a dsale, — acest'a inca i-se crește și nu numai majoritatea dietale ci toti membrii magiari ai dietei era mandri de a posele unu ministru atât de harnicu, dar mai vertosu lingusia mandriei natiunale magiare că poterile financiare a le Europei se insuesce a realisà imprumutulu ungurescu. — Deceptiunea este asta-di cu atât mai mare dupa ce se cunoscu resultatulu acestei operatiuni nefericite. D. Lonyai au facutu unu fiascu, asi se dice, inca si diurnalele guverniale, intre cari „Pester Lloyd“ in prima linia vine a combate aspru pre bietulu ministru, si barbatulu carele pana eri alalta eri fusese consideratu de capacitate, ma singur'a capacitate finanziara magiara, asta-di e declaratu de necapace, neharnicu. Da, d. Lonyai n'au scosu-o la cale, dar fiasculu nu este alu dsale, ci alu „imprumutului ungurescu!“ Diferintia de mare insemetate. Noi, precandu se negocia imprumutulu pre la Paris, atrase-semu atentiunea cctitorilor nostri a supr'a opinioni vienesilor in asta privintia, si petrunsesem d'in capulu locului tendint'a de a compromite tota operatiunea d'in causa că se facea d'in partea cisalitanei, precandu daca se facea in solidaritate cu Translaitani'a ar fi isbutitu, dupa parerea vienesilor cari dicea „ceea ce nu pote Ungari'a singura, o pote cu Austria'd'impreuna. Aci diace deslegarea. De altmintrea inca se vorbesce că poterile financiare nu se multiu-mă numai de garantia Ungariei, ci mai cereau garantia solidaria a Austriei. — Mile cari le au prepedit u. Lonyai pentru a cumperă opiniunea favorabila a piatiei europene, s'au datu numai in desieru, press'a europeana recumendă cu tota oratori'a sa inflorilata imprumutulu ungurescu, ea si-a plinitu detorint'a platita, dar n'a folositu nemica. Se pare că imperiul magiaru nu este atât de infriosiati imputorii si reputatu in afara, precum credut unii pre a casa, si precum li-ar placă a ne face să crede-mu toti cei ce ne indoim. Noi credem că neci ambele imperie cis-, si-translaitanicu n'au mare reputatiune, si pote fi că d'impreuna inca forte cu anevoie ar potè realizà unu imprumutu de statu, nu vremu să afirmăm că intr'o suma bagatela — pentru unu imperiu duplex — de 60 milione flor. ci pentru suma mai marisiora, amesuratul neurmatorilor lipse a le guvernului austriacu, lipse cari nu mai inceta, ba neci nu scadu macaru. — Este lucru de mirare că d. Lonyai neci cu procente mari de $7\frac{1}{2}\%$ n'au pututu realizà imprumutulu. Romani'a, care nu este imperiu capta imprumuturi mai estine cu $\frac{1}{2}\%$, cu tote că censulu legalu iu tiera este de 10 %. Lasămu dlu ministru ca să mediteze dsa asupr'a causei si insemetătii acestoru impregiurări. — Avemu să constatăm că d. Lonyai, ministru de finanțe alu imperiului ung., in locu de 60 milione n'au capetatu decât numai a trei-a parte, adeca 20 mil. fl. ceea ce dovedescă că operatiunea dsale n'au

reesitu, dsa au facutu fiascu, precum dicu diurnalele ambelor imperie, chiaru si diurnalele subventiunate, facandu observatiuni sarcastice, uitandu a cerceta fundul lucrului, dar ce să le faci, ministrul e de vina, că-ci unu imperiu atât de reputatu capeta bani cu troc'a. Acum'a pentru d. Lonyai a sositu epoca forte critica, ce să faca? Diet'a i-au incuiintiatu unu imprumutu de 60 mil., era dsa au capetatu numai 20 mil., urmarea firesca este că are să reporteze dieți despre acestu resultatul stralucit. Dsa are să versuesca negresitul d'intr'o corda mai mole, ca mai inainte. Opiniunea generale manifestata in press'a austro-magiară este, ca d. Lonyai să se desfaca de tota operatiunea, fiindca este a se prevede că diet'a va respinge-o. Suatului ni-se pare a fi de prisosu, că-ci d. Lonyai totu de ar vră să faca alta ce-va, adeca o noua operatiune, nu ar potè, că-ci nu i-ar sucede neei preatâ'a, ci ar face unu nou fiascu si mai mare, deci nu-i remane de facutu al'ta ce-va decât a ascep-tă cu buna patiuntia redeschiderea siedintelor dietale si conclusele prin cari se voru despune a se luă alte mesure mai potrivite.

Noul ministeriu translaitanu au recitatu „cre-diul“ său politiciu cu ocasiunea redeschiderii siedintelor senatului imp., atât presedintele senatului D. Kaisercell cătu si alu ministeriului D. principe Auersperg marturisira nu numai că sunt emanatiune alu principiului dualisticiu, ci ascurara totodata că voru fi inesorabili in contr'a staruintelor, cari ar cercă a le pune pedece in calea efectuirei acestui sistemua inauguru. Va să dica jumetatea dualistilor va combate si infrenă pre Cehii, Polonii, etc. de in Translaitani'a, era asta jumetate de d'incoce va infrenă pre Romani, Croati, Slovaci si Serbi. Nu scim pana unde si pana candu? negresitul pana candu se voru rumpă frenele si itiele cele incurcate. Cale buna. — Este ridiculosa inse procedur'a dlu Giscr'a (ministrul de interne) prin carea cu totu aparatulu puse in luarare intarirea impetecitei zidiri dualistice — vrendu a o improptă cu juramentul burocratiei. Si ce minune! neci unu beamterasiu n'au refusat pana acum juramentulu, cu tote că li-se lasase in buna voi'a loru, de a-lu face, său-de a fi scosi d'in postu. Candu s'au mai pomenit u. beamterii să refuseze juramentulu? mai vertosu candu sciu bine urmarea alternativei. Ei jura pre un'a miie de constitutiuni un'a dupa alt'a, si rotele masinei burocratice se invertescu dupa cum se intorce insa-si masin'a, ce li pasa de sistemulu dupa carele e construita. Dni ministri actuali inca au fostu cea mai mare parte de a rondulu bachisti, schmerlingiani, adeca centralisti, asta-di totu ci sunt aprigi si inesorabili dualisti, pot că manc poimane să fie si federalisti, si asi mai de parte. Dar daca dloru socotescă că legiuinea beamterilor jurati sunt proptă cea potinte a edificiului, apoi cu a nevoie este satyram nou scribere. Să li fie de bine, si daca li-ar, fi singur'a propta, ne-amu fericiți noi esti lalti antagonisti ai dualismului inauguru si pusu estu-modu in luarare.

Guvernulu Italiei au presentat Camerei unu proiectu de lege a supr'a reimpartirici si perceptiunii (incassareci) dărilaru. Asta reforma are insemetataca, că-ci proiectulu autoriseza comunitătile a-si imparța si a incasă in-si contributiunile directe, re-manendu firesce respundietorie fatia cu statulu pentru totalitatea contributiunii. Unu felu de usiorarea pentru statu si comunităti si unu pasu micu spre decentralizare.

Camer'a deputatilor Franciei, in cursulu desba-terilor a supr'a legii de pressa, dovelescese putienă bunavointia fatia cu press'a, mai tote amendamantele cari tientescu la usiorare si progresu le respinge.

Cartea rosă

IV.

Cause orientali.

Abiè s'a restituitu pacea in centrulu Europei, candu rescolarea candidilor au atrasu atentiunea poterilor către Orientu.

Scopulu declarat alu rescolarei d'in Candi'a a fostu unirea acestei insule cu Grecia. Simpatia Greciei a favorisatu intențiunei, si guvernulu regelui Giorgiu abiè a potutu remane intre marginile, preste cari a trece nu este ertatu unui statu neutralu. Totu atunci s'a arcatu misicări in mai multe părți ale Turciei. Evinemintele d'in Turci'a au devenit d'in dî in dî totu mai amenintatorie.

Principiulu fundamentalu alu independintiei si intregitătii imperiului otomanu, s'a recunoscutu d'in partea poterilor europene prin convențiunea de la Parisu a. 1856. Poterile europene au ascurat respectarea acestui principiu, si au declarat că voru aperă intregitatea teritoriale a Turciei in contr'a orice amenintări. In art. IX alu convențiunei si-au esprimat simpatiele pentru imbunatatirea sortii poporului crestine d'in orientu; dar totu atunci au recunoscutu, că n'au dreptu a se mesteca in relatiunile sultanului fatia cu supusii săi, său in administratiunea internă a imperiului. Austria France si Anglia a mai legatu inca si alta convențiune speciale, prin carea s'au deobligat cumă in casu candu nu s'ar tien punctele convențiunei de la Parisu, suntu de-toric a intreni cu potere armata.

Dreptu accea Austria a vediutu de bine a trece cu atentiune agera evinemintele d'in peninsula Balcanului; pentru a prevent turbarărilor si pentru a satisface obligamintelor dictate de convențiune, a protestatu, nu cumva revolutiunea d'in Candi'a să fie impartasita in vreo ajutorare materiale său morale. Dar pre langa tote aceste sentiulu umanu i-a impusua ca prin o flota c. r. să transporte in Grecia pre fugarii candidoi. — De alta parte cabinetulu Mai. Sale n'a potutu a nu se interesă de sorteia poporeloru creştine d'in Turci'a, in cătu i-a ertatu articululu respectiv d'in convențiune. Anume cabinetulu Mai. Sale a arcatu o viaa interesare de sorteia muntenegrenilor, in favorea caror'a ambasadorulu c. r. d'in Constantinopole a desfasuratu mare activitate la com-planarea certeloru escate intre principale Nicolau si port'a otomana.

In asemenea direptiune si in contielegere eu alte poteri a lucratu regimulu Mai. Sale pentru estragere vigeliei turcesci d'in forteretile Serbiei. Cabinetulu Mai. Sale petrunsu de convingerea cum că refor-mele interne in imperiul otomanu suntu a se face cu incongiurarea greutărilor, ce contine in sine conce-pту „cestiunei orientali“, — s'a nisuitu ca poterile europene să intielega, cumă accele reforme nu se potu face, decât prin contielegere si resolutiunea loru unita, observandu-se si interesele particulari a le fie-carui statu.

Guvernulu austriacu esaminandu fără preocupatiune starea lucrărilor in Turci'a, a ajunsu la convingerea, că pentru garantarea pacei neincongiurable este de lipsa a estinde protectoratulu poterilor europene asupra Turci'i si a pune pedece influenței totu mai amenintării, ce eserceza Rusia in Orientu. Interesele pacei si ecuilibriului europeanu impun poterilor garantatorie a restringe acesta influența a Russiei intre marginile cuvenite si prescrise prin convențiunea de la Paris. D'in acesta cauza si pentru organizarea referintelor d'in Orientu, s'a parutu a fi cu scopu, ca să se alega ore-si care punctu de plecare. Astă ar pofti-o si sustinerea bunei contielegeri si a concordiei intre poteri.

Austria la inceputulu anului 1867 a comunicat acetea păreri a le sale cabinetului d'in Paris.

D'in comitatulu Zarandu.

(G.) In dilele prime ale lunei curente, februarie, universitatea comitatului Zarandu a tenu tu in continuu siedintie, unde s'a pertraptatu obiecte destul de momentose, si s'a adusu concluse, ce credem că va interesa si publiculu.

1. Scim că ministrul de justitia a elaborat unu proiectu de lege pentru procedur'a civilie; in

acestu proiectu se propune, ca in loculu celei unice table r. d'in Pest'a, să se formeze mai multe in difereite urbi ale tieri, cari să fultiuneze ca foru de a II. instantia. Dupa acelu proiectu, comitatulu nostru ar' ca'le in jurisdictiunea tablei r., ce s'ar' infinită la Dobritienu. Comitatulu nostru inse cu asta nu poate fi multiumitu. Motivele nemultumirei, nu le voiu insiră aci. Ajunga numai, că Dobritienulu este in departare de la noi nu mai putien de 36 mile postali; éra interesulu atâtu publicu, cătu si alu particulariloru cere, ca forurile administrative ori judiciari, să fie cătu se poate mai aproape de corpulu ce se administra si de membrii ce lu compunu, cu atâtu mai vertosu că deregatoriele mai de aproape cunoscu, séu potu séu trebe să cunoscă mai bine si limb'a si obiceiurile omeniloru in alu caror interesu se institu'scu. Asie comitatulu nostru a decisu a se face o representatiune la dieta, ca tabl'a r. d'in Pest'a ca foru de a II. instantia in totu casulu să se decompuna, adeca să se formeze in tiera mai multe foruri de a II. instantia, si anume unulu să se institue in Aradu; éra comitatulu nostru să se puna la jurisdictiunea acestui-a.

2. Asemene si totu d'in acele motive s'a decisu a se face o representatiune la ministeriu, pentru ca acestu-a să facă despăsăriile cerute de o rapede si effina administrare in cele urmatorie, si anume:

a) comitatulu nostru Zarandu in privint'a trebiloru de finantia să se iee de sub directiunea finantaria d'in Aradu, si să se puna la cea d'in Orestie;

b) in privint'a trebiloru de militia să se iee de sub comand'a de intregirea armatei d'in Versetiu, si să se puna celei d'in Deva;

c) in privint'a trebiloru montanistice să se iee de sub capitanatulu si județiulu montanu d'in Bai'a-mare, si să se puna la capitanatulu d'in Zlatna si la județiulu montanu d'in Abrudu.

Argumentele la acésta representatiune atâtu sunt de palpabili, cătu abia credeam ca ministeriul să pota recusă implinirea acestei cerei atâtu de justa si intru nimicu prejudiciosa.

N'amu vol a ostenu publiculu cu argumentatiuni pentru o cestiune ce are interesulu séu mai multu localu. Cu tote aceste insemnâmu numai, că numerandu d'in Bai'a de crisiu, d'in centrulu comitatului Zarandu, Aradulu cade in departare de mai 22 mile, pe candu Oresti'a e numai de $11\frac{1}{2}$ mile; Versetiul e in departare de 36 mile, éra Dev'a numai de $7\frac{1}{2}$ mile; Bai'a-mare cade in departare de $39\frac{3}{8}$ mile, éra Zlatna e numai de $10\frac{3}{8}$ mile, si Abrudulu numai de $6\frac{3}{8}$ mile.

Afara de aceea, Zarandulu nu e legatu prin cale de feru cu nici unulu d'in aceste orasie, ca locurile fizicamente mai indepartate să pota deveni mai aprope de cătu cele ce in realitate sunt mai aprope.

Singuru aceste doue argumente vorbesc destul de chiaru, pentru a ne dispensa de a numeră altele, cari urmează d'in acelle ca totu atâte corolarie. Mai insemnâmu numai, că comitatulu nostru pana pe timpii mai recenti s'a tienutu in privint'a finanziaria la Orestie, in cea militara la Deva si in cea montanistica la Zlatna prin urmare cererea nostra nu involve ce-va nou.

3. Mai ne insemnatu inse este conclusulu ce s'a adusu la adres'a comitatului Zemplinu in privint'a causei natiunalitătilor.

Scim că comitatulu Zemplinu a tramsu la tote jurisdictiunile ba chiaru si la dieta unu operatu alu séu in cestiunea de natiunalităti, unde sustiene singuru natiunea si limb'a magiara de natiune si limba politica in tiera, éra pentru celealte natiunalităti concede liberulu usu alu limbei numai in familia, in beserica si in scoolele inferiori.

Comitatulu Zarandu a decisu a responde la acésta adresa. Respusulu s'a facutu, si s'a primitu cu unanimitate in sesiunea d'in 3 fauru a. c. Totodata s'a decisu ca acestu respusu să se tramita la tote jurisdictiunile politice ale tieri, precum si la toti deputati si la dieta chiaru, pentru alu luă in bun'a considerare atâtu patriotică cătu si natiunale.

Cu voia Dvostre, dle redactoru, si in crediti'ia că acelu respusu nu este fără interesu pentru publicul cetitoriu — io lasu se urmeze aci d'in cuventu in cuventu.

Respusulu

cotului Zarandu la adres'a cotului Zemplinu in caus'a natiunalitatiloru.

Ca totu lumea, ca totu omulu doritoru si gelosu de fericirea patriei si a ginte sale, asie si comitatulu Zemplinu recunosc in transcrierea sa, că d'intre tote cestiunile pendent, ce accepta deslegare, abia poate fi alta mai momentosa decâtua cestiunea de natiunalităti.

Singuru acesta recunoscere ne indreptatesc a speră, că si comitatulu Zemplinu si altele cari pota mai sunt inca cu elu de aceea-si opinione intru deslegarea cestiunie de natiunalităti, — se voru desbracă, nu peste multu de prejudeciele perniciose, ce se vede că a ereditu d'in funestulu principiu; că Ungaria ar fi statu puru magiaru, si că in acestu statu po-

lilotu numai natiunea si limb'a magiara ar potă fi si natiune si limba politica; si că altminteră s'ar' pericolă si unitatea si integritatea tieri.

Ne pare rêu, si cauta să compatimiu comitatulu Zemplinu, că pe candu recunosc că numai fericit'a deslegare a cestinie de natiunalităti pota ascură esistent'a tieri, pe atunci admite ca conditiune fără de căre nu, că numai natiunea si limb'a magiara pota fi politica, admite va să dica si sustiene unu privilegiu destul de abominabilu asta-di, unde tote statele si cele mai mari, si cele mai culte si cele mai luminate nisunescu a se reformă, a se constitu' a se consolidă dupa principiul de natiunalitate, singuru mantuitoru atâtu pentru poporele cele mari cătu si pentru poporele cele mai mici.

Tes'a admisa de comitatulu Zemplinu n'are neci baza istorica neci baza rationale; nu este neci justa, neci buna neci ecua.

Ungaria na fostu nici-o data, neci in trecutu nici asta-di statu puru magiaru. Stefanu primulu rege crostini alu Ungariei, a recunoscutu, că statulu ce regoă este compusu d'in mai multe natiuni; éra magiarii nici-o data n'a cucerit poporele ce locnau acésta bela patria atunci candu a venit ei aici; dar, per non concessum, chiar si candu le-ar fi cucerit aces-tu nedreptu de cucerire nu poate da dreptu la suprimarea drepturilor naturali. Istoria ne spune că capii republiceloru, ce gubernau pe timpul venirei magiariloru, a facut tractate de pace cu acestei-a. Legile magiare chiaru, sunt pline de termini recunoscatori de natiunile si (poporele locuitorie pe acestu vastu si intinsu teritoriu, care mai tardiu prin abusu si anomalia s'a numit u Ungaria.

Éra dreptulu divinu dreptulu rationalu, ne invetia că unu poporu, o natiune, nu e in dreptu a domnii asupr'a altoru popore, si cu atâtu mai putien pota fi in dreptu de a-le impune limb'a. Si magiarii niciodata n'a potutu să facă unu pasiu mai teribile pentru nemultumirea popelor ce locuiesc in acésta tiera, si unu pasiu mai preoperatoriu destructiviu tieri, decâtă atunci candu in contra a totu dreptulu naturalu, si in contra a tota rationea politica, propri'a autoritate, și decretatul limb'a magiara de singura limba domitoria in tiera, si asi'e creandu pentru sine unu privilegiu pre cătu de nejustu pre atâtu de perniciosu si devastatoriu, a fortat si vrea a forția inca pre celealte natiuni a se folosi in vînt'a publica, politica, religiosa ori chiar si economică si domestica numai de acésta limba de o parte, si a se abnegă pe sine si a nimici totu caracterulu natiunale, de alta parte. De aci, de la acésta lege fortiata se dateza tote neplacerile, tote infortuniurile in tiera; si ele in locu de a incetă, se vedu că d'in dî in dî se latiesc mai tare.

Si aci intrebămu, ce ar dice séu ce ar' face magiarii candu legalatiunea tieri cu o majoritate maiestrita, cumu a fostu cele trecute, o alta natiune, p. e. roman'a, seu german'a, séu alt'a, ar' fi decretatul limb'a si natiunea sa de singura limba si natiune a tieri? Pana domnișă limb'a latina, nu erau frecari intre natiunalităti; dar' éra-si nici natiunea magiara, nici cele latte natiuni nu potau inainta in cultur'a natiunale. Acumu inse cu acea lege fatală despre limb'a magiara, sclavagiul limbei si datu numai celor' latte natiuni si numai aceste sunt escluse de la progresulu natiunalu. Acestu selavagiul, nu lu pota justifică nici istoria, nici ecitatea, nici ori ce ratione politica.

Acésta nu poate fi calea fericita pentru fericit'a deslegare a causei natiunalitătilor.

Comitatulu Zemplinu inse, ne pare rêu, asta cale se vede a si-o fi alesu.

Pentru comitatulu Zemplinu e prea multu si aceea ce subcomisiunea dietei recunosc pentru municipalităti, ea aces-te să-si pota alege liberu limb'a de oficiu; si e prea multu si aceea, ca acea subcomisinne propune liber'a intrebuintare a limbelor la tote autoritătile si jurisdictiunile tieri.

Pre noi inca nu ne multumesc acelu operatu alu subcomisiunei; dar' nu d'in punctul de vedere alu comitatului Zemplinu, ci d'in alte ratiuni. Acelu operatu e cu putien mai pusilanimu, si eu putien mai coresponditoru ideelor eterne de dreptu si dreptate, si postulatelor juste de natiune si natiunalitate — decâtă operatulu comitatului Zemplinu.

Ambe se vedu a fi preocupate de unu falsu conceptu ce lu au despre unitatea si integritatea tieri. Ambe credut a se pericolă acésta unitate si integritate — deea s'ar' recunoscere natiunalitate si limba politica pentru celealte natiuni ale tieri afara de cea magiara.

Noi credem că acésta este numai unu pretestu, si nici-decumu convictione seriose a subcomisiunei séu a comitatului Zemplinu. Mai anteniu vedem statulu Elvetiei cu trei natiuni si atâte limbe politice fără ca prin acésta, unitatea si integritatea tieri Elveti'a să fie cătu-si de putien pericolata. Amu vedutu apoi si vedem in Transilvanie, trei natiuni politice — fără ca unitatea si integritatea de statu a Transilvaniei să fie fostu pusă la cestiune. Suveranitatea unui statu se manifesta in legalatiune, in capulu si gubernulu statului; si pe cătu timpu legalatiunea, capulu si gubernulu statului e unulu si acela-si — pe atâtu timpu limb'a si natiunalitatea popelor, recunoscute chiar' de asemenea publice si politice, nu potu pericolă nici integritatea nici unitatea statului. Mai pericolata o credem atunci, candu o natiune in statu, are privilegiul limbei, éra celealte sunt slave aces-tui privilegiu perniciosu; si pâna ce acestu privilegiu nu va incetă si nu se va introduce egal'a indreptatire politica a tote natiunalitătilor, pana atunci nici frecarile nu voru incetă, nici multiamire nu va fi.

Se accentuaza din tote partile, chiar' si din partea comi-

tatului Zemplinu, satisfacerea si inpaciatuirea pretensiunilor natiunalitătilor.

Cari sunt ince aceste pretensiuni?

De sigur nu, ca limb'a magiara si natiunea magiara să fie numai singura si esclusiva natiune si limba politica. Aceste pretensiuni contrarie principiului de natiunalitate sunt competenti ale formula; si nici-de-cum aici contrari, cari sunt preocupati de prejudeciele unei stâri favorabile pentru ei. Ele curg d'in starea naturale a lucurilor; si nu-ti trebe decâtă simtiu de dreptate, si o cunoscere reale si neorbita de pasiune a relatiunilor interne de statulu ce impreuna lu locuim ca să le potem formula si să le potem recunoscere cu totii de singure satisfacatorie pentru tote natiunalitătilor, si de unice mantuitorie pentru tiera.

Tote natiunile tieri sunt totu atâti factori constitutivi ai tieri, unul ca si altul cu asemenea drepturi; unul langa altul, er' nu unul asupr'a celuil-altul. Nici o natiune in statu nu poate avea mai multu dreptu nici imprinvint'a limbei, nici in privint'a deregatorilor de statu, nici in privint'a a ori ce interesu materialu ori spiritualu nu poate avea mai multu dreptu decâtă ceeaialta; precum nici un'a nici intr'o privint'a nu poate fi mai insarcinata cu greantatile tieri de cătu alt'a ori carea. Unu capu, unu guvern, o legislatiune pentru tote, compuse aceste d'in urma d'in tote natiunile dupa dreptu si dreptate, dupa perfect'a egalitate ce trebuie să exista intre o natiune si intre ceeaialta; si liber'a intrebuintare a limbelor in tote si preste totu. Guvernarea, si instituirea comitatelor, municipiilor si comunelor dupa principiul de natiunalitate. Libertate publico-politica pentru tote natiunile, precum libertate personale pentru toti individii.

Astfeliu se va nasce o emulatiune elevatoria de inima intre tote natiunile; astfeliu ele se voru află fericite un'a langa alt'a, si tote impreuna.

Ne pare rêu, si cu durero trebe să vedem, că nimicu d'in tote aceste nu affâma nici in elaboratul subcomisiunei nici in celu alu comitatului Zemplinu.

(Va urmă.)

Activitatea dietei Ungariei.

(Urmare.)

In 25 iun. deputati: Em. Szabó, C. Szász, I. Ranischer, Milutinovicu si G. Ioanovicu primindu deregatorie denisiunea la postulu de deputatu.

Dep. Al. Romanu dupa o cuventare introducatorie interpeleza pre ministeriu: a) Adeveratu este, că comisariul reg. d'in Transilvani'a ar fi raportat, cum că numai metropolitul romanu gr. cat. Al. Sterea Siulutiu e in contra' uniuniei fortate? b) Adeveratu e, că ministeriul a propus Maj. Sale, ca să se dea coajutoriu (coadjutor) numitului metropolit? c) Voiesc ministeriul a procede si mai de parte totu pe aceea cale in caus'a „uniunii“ si fatia cu metropolitul Siulutiu. Interpelatoriul dechira, că interpelatiunea acésta o face pentru a molesti ingrijirile ardelenilor si in interesul bine intielesu alu guvernului. Presedintele cascii dice, că guvernului va da responsu mai tardiu.*

A. Radich cetește unu proiectu de decisiune, prin care poftesc a se urgia cladirea calei ferate pana la Fiume. So pune la ordinea dilei.

Se cetește resultatulu votisarei pentru formarea novei comisiuni petitiunarie, in care d'intre romani sunt alesi: Al Bohatiel (ardeleanu) si Vlađu.

Se cetește resultatulu votisarei pentru comisiunea codificatiunale. In asta comisiune s'a alesu numai unu romanu, anume; Em. Gozsd, care a capetatu mai multe voturi (254.) intre toti cei alesi.

Raportoriul comisiunei petitiunarie cetește o multime de petitioni, cari mai totu se transpun la ministeriile respective.

In siedint'a d'in 26. iun. Se raporteza, că subcomitetul comisiunei esmisse in caus'a natiunalitătilor si a finitul elaboratului referitor la deslegarea acestor cestiuni si compusu in forma de proiectu de lege se pune pre mes'a dietei, precum urmează mai la vale. Se decide a se tipari si a se imparti intre deputati, éra comisiunea se indrumaza ca la redeschiderea sessiunilor dietali numai decâtă să lu propuna dietei pentru a se luă la desbatere.

Dék face doue interpelatiuni ministeriului. In cea d'intâia intreba, ore aplecatu e guvernului a face unu proiectu de lege in caus'a unie i Transilvaniei cu Ungaria si alu presentă dietei la redeschiderea sessiunilor dietali, ca să se pota luă la desbatere de o data cu cestiunea natiunalitătilor său indata dupa acésta?

In interpelatiunea a două intreba, că are de cugetu guvernului a propune dietei unu proiectu de lege referitor la emaniparea jidovilor?

La ambe interpelatiunile in numele guvernului dechira ministrul Eötvös, că guvernul va grabi la redeschiderea sessiunilor a face proiecte de lege atâtă in caus'a uniuniei Transilvaniei si a natiunalitătilor cătu si pentru emaniparea jidovilor, in legatura cu unu proiectu de lege, care va regulariza indigenatul in Ungaria.

Al. Csánydy interpeleza ministeriulu, că are voia a pune in practe si a sustine valoarea art. XXI. d'in 1847/8 re-

*) Avemu să insemnâmu că interpelatiunea s'au facut pre basca datelor „sigure“ transpirate de la ministeriu, care se facuse representatiunea la Maiestate. Cunoscemus testul insu-si. Ministeriulu, ne vrendu a se da de golu, tacu.

Red.

feritoriu la provederea institutelor publice cu standardul magiaru si cu inselele Ungariei?

Nu capetă respunsu.

Col. Tisza renoiesce interpellatiunea in cau'a regula'rei trebilor urbaniali. Apoi se procede la ordinea dilei, la desbaterea proiectelor de lege despre incoronarea Mai Loru si despre alegerea si aprobararea alegerei celor doi custodi de corona.

Cu putine modificări neinsemnate se primesc proiectele guvernului.

In fine se continua cetera raportului comisiunii petitiunarie, care si-a fostu inceputu raportulu inca in siedint'a trecuta.

(Va urma.)

Rectificare

la unele observatiuni, in combinatiu ne cu genealogia fam. Racoltiana, etc.

Istoriografulunguru, d. C. Thaly atinsu la cordele cele mai delicate ale profundelor sale studii genealogice, prin documentele referitorie la nob. fam. Rákózzi, publicate in nr. „Federatiune“ 2, 3, 4 si 5; numai de cătu in nr. 11. alu acesteia pretiuite foie ne intimpina cu nescari „observatiuni binevenite“ precum se sprime Dsa; caror'a din parte-ne datoriu o scurta rectificare.

Pentru ca se finu mai bine intielesi, e de lipsa a se chiarifica punctul de vedere — diametralu opus — pentru carele pledamur din ambele parti in acest'a discusiune fără patima.

D. istoriografa C. Thaly, desfasiurandu-si indata la inceputul articulului situatiunei sa, apare in arena ca unu luptaciu veteranu, cu arme ghintuite, scutit u'ndretrui cu barierile archiveloru voluminoze, atunci candu dice: „radiemulu meu nu sunt traditiuni, găciture, sinonimităi accidentali, ci sciun'a eradiciei si diplomaticiei; „si luptandu cu asie arme valorose, in urma constatéza, cum cā cele patru familie renomite in cestiu' nu numai cā sunt ungure, ci inca si de origine curat magiare; si acestea le asereza in contr'a nostra pre care ne ve-de fără castre, si bariera, decătu numai ca pre unu guerilistu, căte din o sentinela a insiste aprigu, pentru a dovedi: cumcā o parte considerabila a contingentului castreloru patriotic — barbatii de renume istoricu — si intre acestea si fam. R... B... B... si M... a emanatu din sangele natiunei romane. Acum inse la detaliu.

Lupt'a ordinaria se inceinge cu velitii si feren-tarii, si numai in urma se infaciasia ferecatii triarii; inse d. C. Thaly a veliutu de bine a deschide concertulu eu celu mai inferecatu ostenu alu seu cu J. Bottyán — dintre cei patru — acestu-a se nasce de parte, de parte de romani din colo de Dunare, n'a amblatu nici candu in spudia romanescă, vremu se dicemu in Ardeleanu; ma n'a trecutu nici candu nici din colo de omosulu riu Tis'a; si dora n'a mai vedutu vre unu romanu in vieti' sa; deci fără tota in-doiel'a e de origine curat magiara.

Stim. dle C. Thaly! argumintele Dvostre pline de esaltatiune si predilectiune, la punctul de capeta-nia vedeseu la prim'a vedere cumcā J. Bottyán generalu comandante a lui Fr. Rákózzi a fostu unguru si originea lui, — despre care amu vorbitu noi — se o lasamu pucinu pendinta, inse involve in ne si contra liceri nescusabile — celu pucinu dupa parerea noastră: e lucru evidentu in istoria, cumcā Fr. Rákózzi scapanu din prisone de Neustadt, a fuitu in Poloni'a, unde N. Beresényi i premérse; aici a tiesutu planulu ulterior de actiune, care era a se faptu la cea d'intâia ocasiune. Imperatulu Leopoldu se distraje prin armatele Francilor in Belgia si Italia; atunci din Ungari'a se scotu ostirile imparatesci. Rákózzi declaru resbelu cesarelui, si cu Beresényi strabate in Ungari'a — instigatu si ajutoratu cu banii guvernului galicu. La Moncastru se desfa-siura mai antâiu stégulu: „Pro Deo, Patria, et Libertate;“ inse Muntecuculi acu-si era se stinga focul aprinsu in Cis-Tibiscan'a; de cum-va comitatele — si astazi opositiunale — din Transtibiscan'a nu ar fi concursu intata la focu in unu numeru mai bine de 20,000 atâtu dintre tierani, cătu mai inadis-su dintre nobilii de rendu, si orasiele haiduciloru... habere Rákoczi magnam nobilium partem sibi clam addictam, plebem auctione tributi exulceratam etc.“ G. Pray. Pars. III. pag. 444. Va se dica milit'a lui Racoltia s'a organisatu in Transtibiscan'a, aici a inceputu si operatiunile belice mai serioze: Lipov'a ca-

de; Giul'a se asedieza; etc. si totu si generalu comandantele lui Rákózzi J. Bottyán — (vezénylőtábornok) n'a trecutu nici preste Tis'a, ma dora n'a vediutu nici unu romanu, cu tote cā recunosceti cā si romanii a concursu in castrele lui Rákózzi, si amintiti si pre nesci capitani: (Dragulu si Bălică); da, da in Transtibiscan'a locuimu noi romanii ungureni la $1\frac{1}{2}$ milionu mestecati cu unguri; nu pricpemu dara de locu cum I. Bottyán ca comandante nu si-ar' fi vediutu ostea constituita mestecatu din unguri si romani; apoi chiaru si orasiele haiduciloru mare parte sunt colonisate prin Boeskay din haiducii romani si unguri ai Adelului (pre betranii din Doroghi am auditu si eu in teneretie, sdrobindu limb'a romanescă.)

(Va urma.)

Vien'a, 13 ianuaru. (Bugetulu militaru in Delegatiunea senatului imp.) In siedint'a de marti a sectiunii pentru bugetulu milit. se primira urmatorele propusetiuni:

- 1) institutile milit. inferiori se desfiintize;
- 2) institutulu medico-cirurgical Iosefinulu asemene;
- 3) se se introduca unu sistem nou pentru acasigarea obiectelor de montura, ceea ce va face de prisosu comisiunea de montura si ostile se primresa imbracamintele gat'a;
- 4) se se fispeze unu numeru anumitu de generali si ofi-cieri ai statului majoru in timpu de pace si preste acestu numeru se nu se treca;
- 5) Tribunalele milit. in cause civile se se desfiintize pentru ostasi, trecandu-se la tribunalele civile;
- 6) cassele de resbelu se se desfiintize si afacerile loru se treca la organele subordonate ministerului de finantie;
- 7) sum'a de 20,000 fl. pentru erogatiunile secrete, cu-prinsa in bugetulu ministerului de resbelu se se sterga pen-tru cuventul cā, ministeriulu afacerilor comune au dechiarat in siedint'a plinaria a comisiunii bugetarie, cunca su-m'a de 550.000 fl. cuprinsa in bugetulu ministerului comune alu afacerilor esterne, ar fi menita pentru erogatiunile se-crete a le toturor despartimentelor ministeriale;
- 8) se se desfiintize inspectiunile si comisiunile speciale, precum si prefectur'a carausilor la ministeriulu de resbelu;

Mai de parte resolutiunea: de a se dislocă legiunile (regimintele) in cercurile de recrutare, pre cătu se pota neresisti-re, a se primi ca conclusu;

In siedint'a de eri a sectiunii se fecera urmatorile con-cluse:

Prefecturele generale de tiera, prefecturele de tiera a carausiilor si directiunile de tiera a tunarilor se se desfiintize;

reformarea comisariatului de resbelu se recomenda cu intîrere;

Institutulu servitorilor privati in oste se se reformezo intr'un modu respunditoriu;

de base necesaria a preliminariului ar fi de dorit u se se desfiintize unu inventariu de materiale precum si altulu alu zidiriloru milit. d'impreuna cu acasigamintele loru si se se propuna de odata cu bugetulu in form'a unei table de con-spectu sumarui;

in fine, de ora ce consultările a supr'a bugetului in pri-vint'a erogatiuniloru ordenarie pentru ministeriulu imp. de resbelu se inchise in sectiune, reportorul fu provocat a compune reportulu pentru erogatiunile straordenarie si a lu-substerne in siedint'a cea mai de aproape. (Dovada viua cā delegatiunea translaitana, descoperindu eu istetim'e ranele statutului, scie se faca si operatiunea chirurgica-constitutiunala. Red.)

ROMANIA.

Adunarea generale a societății Transilvană.

Domnii membri ai adunării societății Transilvană suntu convocati la adunare in sal'a Atheneului pentru dilele 2 si 3 Februarie,

1) Prim'a siedintia se va tine la 2 Februarie, sera la 7 ore precise. La ordinea dilei: darea de sema a presedintelui, numirea comisiunii pentru verificarea socoteliloru; proclamaarea membrilor noui; schimbarea art. 12 din statute, etc.

2) Adou'a siedintia la 3 Februarie, sera la 7 ore precise. La ordinea dilei: unu discursu alu dlui Hajdeu despre cale prin cari s'a conservatua natiunalitatea romana in difere-ltele provincie romane; reportulu comisiunii verificatorie, s. a.

Astea doue siedintie suntu publice.

3) La 18 Februarie sera literaria si artistica, organizata de d. Vice presedinte alu societății, Urechia, suptu au-spicie si in folosulu societății Transilvană. Presedintele societății, A. Papiu Ilarianu.

Noutăți Straine.

FRANCI'A. *Discursul lui Thiers, tienutu a supra projectului legei de presa in siedint'a din 30. ianuarie a Corpului-Legelativu.*

(Urmare.)

Ei, dura Pliniu n'a vediutu decătu diumatate sorteau omului. Acesta fintia despojata de tote, imprumuta de la animale totu aceea, ce i lipseste; si éca-o imbracata in purpură si metasa; aruncata pe pamant, ea si-cerca refugiu mai an-

tâi la atare stanca, o scobesc, o taia, ea creeza monumintele subterane a Libiei; apoi passiunate pentru lumina, ei edifica monumintele din Egiptu, cari ne uimescu, dup'aceea aradica Partenonulu. Desarmata, ea ambila prin internulu pa-mantului, ea afila acolo ferul, lu ia in posessiunea sa, si si-facce arme; ne afendu-se destulu de poternica, se inarmeza cu focul; nepacienta peste tote marginile, ea se arunca pre mări. Ea cladesce pentru a bravă elemintele, edifice suspensorie mai grandiose decăru templele. Ea percurge pamantulu, culegandu obejekte pentru placerele si lipsele sale. Ea se instruesce, ea descopere cā acestu pamant, pre care s'a nasentu, este un globu, si constateaza legile, cari o unescu cātra restul lumii; ea se inalta pâna la secretele Creatorului. Ea face mai multu decătu a se instrui, se cuceresce pre sine insa-si, dupa ce a cucerit natur'a. Ea devine cea mai molcomă d'intre tote fin-tiele, dupa ce a fostu cea mai violenta si cea mai selbatea; ea devine unu Vincentiu Paulu. Ea se imbländiesce inca si in lupte; ea devine acestu generosu Bayard, acestu bunu Desaix, care fiindu ranit in lupt'a de la Kehl, se arunca a supra soldatului, care l'a lovitur, nu pentru a-lu omori, ci pentru a-lu acoperi cu trupulu seu si a-lu apera in contra furorei soldatilor sei proprii.

Eca ce devine aceasta fintia, gola si varvara in inceputu, nobile productiune a creatiunei, care a inceputu prin a nu fi nemica si a finit u'ndretrui prin a fi totu. (Forte bine! forte bine!)

Ce insușire i-a datu dura Domnedieu pentru a opera tote minunile aceste? Cugetarea.

In junet'a nostra amu auditu o vorba amara, pronun-ciată inse de unu spiretu generosu: „Reulu face mai multu reu decăru binela bine.“ De ar fi asie, atunci punctulu de sosire alu civilisatiunei nu ar' fi in Paris, Londra, Genev'a, seu Berolinu, ci ar' fi sub ecuator, in mediuloculu ordelor selbatece, in apropiarea acestui rege din Dahomey, carele, pentru a onoră pre visitatorii sei straini, decapiteaza sute de negri. Aci este punctulu de plecare. Panctulu de sosire sunt capitalele mari, unde omulu se incerca de a molcomi chiaru si retele bataiei. (Forte bine! forte bine!)

Ei, dura ce mediu-loce a intrebuintat omulu pentru a impleni aceste minuni? Disput'a, disput'a totindenea, sub nume diferite: in scientie, in filosofia, in tote directiunile activitatii intelectuale, in religiunea insa-si asisderca disput'a sub numele de controversa; in politica, totu disput'a sub numele de discussiune. Inse candu disput'a este totindenea, se nu ne potem disputa cu totu adinsulu a supra intereselor natu-nilor? Inse acest'a n'ar fi in natura. Discussiunea e condi-tiunea fie-carei societăți, nu numai sub domnia libertății, ci si in monarcie vechie. Intr'adeveru, nu sciti dvostre cu to-tii, cāte pamphlete s'au ingramadit in bibliotecile nostre de pre tempulu Fronde-i si bataielor de religiune?

Disput'a este dura conditiunea progresului. Dvostre mi-veti acordă, cā sciun'a trebuie se fie libera. Apoi, in afacerile umane, sciun'a si discussiunea sunt nisice interesu de tote dilele. Sciun'a se tractza in cărti; si o teoria, care este oprița, periculosa pentru press'a cotidiana, se tractza liberu in cărti. Dvostre nu poteti impedece ca intr'o carte se nu se pota esamină forme de deferite de guvernamentu. Pentru aceea si distingeti dvostre in legislatiune intre o publicatiune a pressei cotidiane si intre alt'a a unei cărti, daca o carte are mai multu de diece foie, 160 pagine, o liberati de cautiune, de timbru si de editoriulu respunserioru.

In acesta privintia n'ati mersu mai departe decătu monarcia vechia, care a lasatu se se publice Spiretulu legilor si Contractulu sociale, monumintele cele mai indresnorite a spiretului de observatiune si a spiretului teoreticu. Apoi ve intrebui, care e diurnalulu acelu-a de tote dilele, care ar' fi miscatu atât'a pre omeni, ca-si aceste doue cărti?

Pentru a face destulu unei ipse, care din di ce ce merge totu cresce, a instructiunei, spiretulu modernu a creatu unu mediulocu de publicitate: press'a cotidiana. Ni trebuesce o carte in tote dilele, facuta in tote dilele. Cedicu? de doue ori in di; nu prin unu omu, care a meditat trei-dieci de ani a supra operei sale, ci prin unu numeru mare de oameni, indepar-tati unii de altii, vorbindu despre bataia, despre pace, atingandu personalitățile; o carte de tote dilele, facuta sub impulsul evinemintelor, pe basea unoru inscintiari tramise din tote punctole globului prin aburi, intiparita noptea prin aburi, portata de maneti'a prin aburi si invingandu spatiulu cu intumea elemintelor.

Se dice: Si dvostre ati voi ca noi se remanem desa-mati inaintea unei poteri asemenei?

Desarmati, nu; ou nu vreu impunitatea pentru nimene. Daca voiti dreptatea, eu sun cu dvostre; inse luati sem'a! trebue a-i delinea marginile cu rigorea cea mai mare, fiindu cā, dupa ce v'ati arestatu tota furi'a in contra celor debili, daca voti crutia pre cei poternici, veti ajunge la violintia, facandu-ve spectaclu unei demonstratiuni umilitorie de nepotintia.

Nu vreau a intra in detajurile legei; vomu reveni la acele, candu vomu desbatte articolii. Inse aceea, ce voiescu a ve areta, este punctulu, unde se finesce marginea justitei, de-spre care vorbesu, si punctulu, la care indesertu ve veti incercă ca se impedece unu spiretu nerestisibil, care trebue lasatu se se manifesteze ca insa-si dreptatea lui Domnedieu. (Noue semne de aprobatu la cete-va bance.)

Există precautuni, cari le pricepu. Aceasta carte de tote dilele, care se numesc diurnal, e facuta prin o multime de indivizi, cari, din cau'a obscuritatii loru, seu a distanței, care i desparte de cātra dvostre, aru potè se scape de ori-ce

responsabilitate. Eu intielegu dura pentru ce trebuesce a se constitui unu redactoru responsetoriu pentru toti.

Ce e mai multu, indata ce voiu mai cu sema a substitui pedepsene de bani in locul pedepselor trupesci, e de lipsa ca editorulu sê fie capace de a solvi, fiindu cã nesolvabilitatea ar fi impunitatea insa-si. Intielegu dura ce este inca si cautiunea, inse sub conditiune, cã, esagerandu-o, nu veti pune pre mari pedepe propagatiunei cugetului.

Acëst'a este totu? Aveti aci pre delinquentele; cu ce i sunteti detori dupa o adeverata dreptate? Cu doue lucruri: unu delictu definitu cum se pote de bine, care sê nu lase neci obsecuritate neci subterfugiu; dupa aceea unu tribunalu nedependinte.

Ea lasu cã definitiunea delictelor cugetului este grea: inse ast'a vino de acolo, cã n'ati fostu sinceri in detiermurirea scopului, ce voiti a ajunge. Voiti a impiedecă discussiunea cutarui si cutarui subjectu? Ast'a e lese; inse indata ce permiteti a discută, vointia de a statori margini este copilaria; ast'a ar' insemnă a se pune pe o cale, care duce la violintia, ar' insemnă negatiunea libertății.

Ea intielegu, cã in societatea nostra sunt lucruri, cari nu se lasa a fi discutate, pentru exemplu, anumite principie de moralu universale. Daca ve puneti, ca-si in Angltera, intr'o monarcia representativa, unde este stipulata neviolabilitatea regesca, pentru cã ea este compensata prin responsabilitatea ministrilor, intielegu eu ce este nerespnsabilitatea regesca.

ITALIA. D'in Rom'a se scrie, cã ex-regele Franciscu al II-lea incredintă trei comisiuni pentru sprijinirea machinatiunilor si tendentialor Bourbilonilor in regatul neapolitanu. Conducatorulu comisiunei prime care se numesce asentatoria, e generalul Afan de Rivero. Alu comisiunei a dou'a adcea a acelei organizatorie e Capasi Pilo, comisiunea acëst'a stă in legatura cu mai multe subcomisiuni formate. Capulu comisiunei a treia e contele Chiaromonte, si de activitatea acestia se tiene organisarea Calabriei. Precum se vede Bourbonii nu inceta cu machinatiunile loru pentru nimicirea unității Italiiei. Dara la tote acestea potemu dfce a „trecutu bab'a cu colacii.“ Ide'a acëst'a e cu multu mai inradecinata in poporulu italiano, decât sê se lase a fi condusu de nesce omeni a caroru scopu nu pote fi alta ce-va decât degradarea, nimicirea patriei loru.

Esplosiunea Vesuvului totu mai tiene si d'in dîce merge ia dimensiuni mai mari. Casarm'a asiè numita San Petito, (mai inainte monastire) care e asediata pre unu munte inaltu, este aproape de ruinare. Soldatii au parasitudo-o.

D'in Rom'a se scrie, cã politia se ingrigesce de mesure noue pentru sustinerea ordinei, d'in causa, cã se temu de miscări.

Deputatiunea camerei a pornit la Turinu si Milano ca sê admanueze principelui Umbertu si princișe Margareta adres'a de felicitatiune a ambelor camere. Se vestește, cã regele va d'a unu manifestu.

Partit'a stanga a camerei voiesce a atinge la

desbaterea bugetului si situatiunea politica. Bugetulu pentru armata s'a primitu pana la punc. 15.

D'in tractatele Italiei cu Franci'a se vede, cã francesii numai dupa disolvarea seu finea camerelor voru parasi Civita Vechia. Pusetiunea ministrului Menabrea se pare a fi mai solidă. In camera s'a luatu la desbatere bugetulu ministrului de esterne fără de ce va dispute mai insemnate. Ficcare membru alu camerei doresce, ca disputele asupra bugetului pentru an. 1868 sê se finesca cât mai curundu. Totc partitele sunt de o parere, cã este de lipsa a se tractă operatiunile financiare, prin cari guvernul voiese a restitu ecuilibrul. Domnii deputati capeta epistole de la alegatori, ca sê nu impedece cu cestiumi secundarie organisatiunea financiilor. Provocatiunile acestea, precum se vede, au avutu efectu, fiindu cã acum multi membri d'in stanga incepua a vorbi altintre, ca pana acum, si e verasemene dura cã in deslegarea cestiei acestiuni guvernului nu va fi impecdatu.

Regele in 8 fauru s'a rentornat in Florentia; in 9 fauru primul deputatiunea senatului si a camerei, care fu incredintiata cu admanuarea adresei de felicitatiune.

Lamarmora se pregatesce a calatorii câtrea Parisu, scopulu caletoriei lui este, ca sê tracteze cu guvernul francesu despre departarea definitiva a legiunilor francesi d'in Rom'a.

Foi'a „Corriere delle Marche“ vestesce, cã curia romana cere 100,000 franci pentru dispensarea data principelui Umbertu, care, precum se scie, a luatu de socia pre verisior'a sa.

TURCIA. De la marginile Turciei in 7 fauru se scrie foici „Wanderer“: Guvernul nostru pasișce seriosu. Toti musulmani sunt provocati, ca sê intre in armata, si acestor s'a impartită si arme. Port'a voiesce a inchide Serbi'a d'in tote laturile, ca asie sê se rumpa comunicatiunea intre Serbi'a si tigile Bosni'a, Ertiegovin'a si Bulgari'a. Seik ul Islam indreptă câtrea toti credintiosii lui Mohamedu o scriose secreta ca sê se adune sub standar-lulu sultanului, care e chiamatu a decide cã ore fi-va numele lui Mohamedu stimatu si mai de parte in Europ'a ori ba? Musulmanii d'in Bosni'a sê porta inca fatia cu evenimentele acoste a neutralu, inse fără indoieala a trebilui ca sê prinde arme pentru aperarea domnului celu mare (sultanu.) Numai candu aru stă 100.000 serbi pre teritoriulu Bosniei aru avè euragiu a denegă ascultarea. D'in caus'a acëst'a basibucii voru fi inlocuiti prin caucasiani, si pre bey si agati i voru transporta in Asيا mica.

Inse e intrebare cã potè-se-va intemplă atare stramutare fără revolutiune? Ducale pasi'a Omer voiesce a-si punc cortelulu in Novi-Bazar. De suntu drepte acestea, atunci sê vede cã certele a ajunsu la gradulu celu mai altu. Atâtu este cunoșteu cã in lungimca frontarlei Serbiei s'a facutu siantiuri. Marginile tigilor suntu forte ocupate si drumurile militari, ce

ne conduceu câtrea Muntenegru, suntu intarite. Altintre se spereza, cã lui Filipoviciu i va succeda si retiene pre principale Michailu de la pasărea inimică contra Turciei.

Varietăți.

* * Comitele supremu alu comitatului Bihorul Ludovic Tisza a adunat pana acum 5465 fl. 36, er. si unu galben pentru fundul hovedilor. — Asemene colecte se facu prcalea deregatorielor politice, prin urmare notarii comunali magiari in satele romanesci aduna banii de la romani, si adese ori arunca ei o suma pre comunitate, fără ca sê intrebantist'ia daca voiesce seu ba, si-i administreaza judeilor cercu lui, acesti-a la prefectur'a comitatului, de sine se intielege, cã zelul este mare si apretiuitu prin superiori. Adunarea de ajutorie pentru scopuri filantropice este unu lucru frumosu, da numai sê nu se iee fără de scirea si in contr'a vointiei celor ce figureaza ca daruitori. Este inso lucru revoltatoriu a sci asemene colecte storse pre cale oficiale se facu numai in folosul celor de la potere, pre candu asiediamamentele filantropice seu de invetiamantu a le Romanilor nu potu sê aiba nici in cina sau parte de asemene ajutorie. Pana candu se vor tunde Romanii in folosulu altor'a?

* * (Publicare.) Conformu §. 30 d'in statutele Societății pentru literatur'a si cultur'a romana d'in Bucovin'a comitetul a decisu, ca Adunarea generale sê se tinea in 5/17 faur 1868 la 10 ore de demaștia in sal'a Magistratului d'in Cernauti.

Subscribului poterea §. 21. p. 1. d'in statutele societății conchiamandu adunarea generale pe numit'a dì are onoare a invită la acëst'a pre toti membrii societății si compatrioti nostri, cari dorescu desvoltarea scopurilor de cultura a cestiei societății. Siedintele Adunarei sunt publice.

Programul ei va fi precum urmea:

1. Raportul Comitetului societății despre lucrările sale de la 11/23 ian. a. 1867, pana la finea acelaia-si anu.

2. Raportul Comitetului societății privitoriu la conclușul adunarei generale d'in 11/23 ian. 1867 despre inițiativa unei catedre pentru studiulu istoriei naționale.

3. Raportul Comitetului portretandu conclusulu Adunarei gen. d'in 11/23 ian. 1867, in privint'a infinitarei filialelor societății.

4. Alte propunerii si discursuri scientifice si literarie.

5. Invitiintarea bugetului Societății pre anoul 1868.

6. Alegerea presedintelui, vice-presedintelui si a Secretariului societății conformu §§. 15. 16 si 32 d'in statutele societății.

7. Alegerea membrilor Comitetului conformu §§. 16. si 31 d'in statutele Societății.

Cernauti, 15 ian. 1868.

,For'a Societății Bucovin'a.“ Presedintele Societății Giorgiu Hurmuzachi.

secretariul Societății Leonu Popescu.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisor'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem. si la 8 ore — min. ser'a.
" Posionu	" 10 " 24 " " 10 " 51 "
" Neuhäusel	" 1 " 23 " diu'a, " 1 " 54 " nöptea
" Pest'a	" 5 " 19 " d.m. " 6 " 91 " deman.
" Czegléd	" 7 " 54 " " 9 " 14 "
" Segedinu	" 12 " 12 " nöptea, " 2 " 55 " dup. m.
" Temisor'a	" 3 " 55 " dem. " 7 " 47 "
" Jasenova	" 8 " 4 " " *
" Beseric'a-Alba	" 8 " 40 " "
Sosescu in Basiasiu	la 9 " 10 "

*) De la Temisor'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisor'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Basiasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
" Beseric'a-Alba	" 6 " 27 "
" Jasenova	" 7 " 6 "
" Temisor'a	" 10 " 40 " ser'a si la 7 ore 25 min. dem.
" Segedinu	" 2 " 26 " nöptea, " 12 " 53 " diu'a.
" Czegléd	" 6 " 35 " dom. " 6 " 21 " d. a.
" Pest'a	" 9 " 55 " " 9 " 30 " , sér'a
" Nouhäusel	" 1 " 52 " diu'a, " 1 " 8 " nöpt.
" Posionu	" 4 " 48 " d. a. " 4 " 12 " dem.
Cosesce in Vien'a	la 6 " 36 " " 6 " — "

Do la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tota dilele la 6 ore 30 minute dupa mediasi, sosescu in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediasi. Cale de 19½ mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

Clusiu la Oradea pleca in tota dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Oradea la 6 ore 40 minute demanet'a.

Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tota dilele, la 7 ore sér'a, sosescu in Sibii la 2 ore 15 minute nöptea. Cale ar 3½ mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.

Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tota dilele la 7 ore sér'a, sosescu in Aradu la 1 ora 45 min. nöptea. Cale de 36½ mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.

Sibii la Temisor'a pleca in tota dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Temisor'a la 7 ore 40 minute sér'a.

Temisor'a la Orsiova pleca in tota dilele la 6 ore deman, sosescu in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26½ mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.

Orsiova la Temisor'a pleca dominic'a marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore sér'a, sosescu in Temisor'a la 6 ore sér'a in diu'a urmată.

Jasenov'a-Oraviti'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demanet'a.
" Jam	" 9 " 12 "
" Racasdia	" 10 " 12 "

Sosescu in Oravita la 10 " 57 "

Oraviti'a-Jasenov'a.

De la Oravita	pleca la 4 ore — minute dupa mediasi.
" Racasdia	" 4 " 45 "
" Jam	" 5 " 38 "

Sosescu in Jasenov'a la 6 " — "

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sér'a.
" Pest'a	" 6 " 25 "
" Czegléd	" 9 " 47 "
" Szolnoco	" 11 " 2 "

Sosescu in Aradu la 5 " — " ser'a.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demanet'a
Sosescu in Puspok-Ladany*)	" 12 " 48 " diu'a
" Czegléd	" 5 " 41 " sér'a
" Pest'a	" 8 " 37 "

" Vien'a " 6 " — " demanet'a.

*) Cale latrala due la Dobritinu, unde sosescu la 3 ore dupa mediasi.

Vien'a-Aradu.